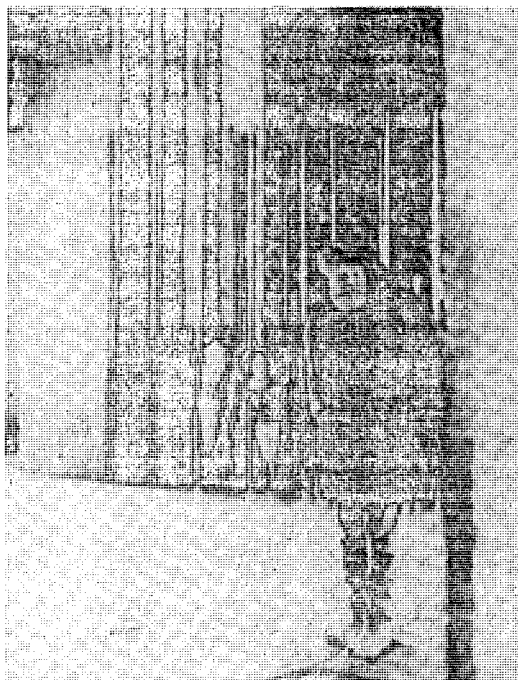

Ο Ορσον Ουέλες σάν φάλοισφ στο φίλμ «Καθωνοκρούσεις τὰ μεσά-νυχτα»

Η ΕΒΔΟΜΗ ΤΕΧΝΗ Ο Ορσον Ουέλες τὸ τρομερὸ παιδί ἔχει προβλήματα

ΜΕΓΑΛΟ ΤΑΛΕΝΤΟ
Η Γ. ΤΣΑΡΑΤΑΝΟΣ

Ο «Πολίτης Κέην» τὸν ἔκανε στάρ. Από τότε τοῦ ἔχουν δώσει ἓνα πλήθος χαρακτηρισμῶν, πού ποικίλουν ἀπὸ τὸ μεγάλο ταλέντο μέχρι τὸν τσαρλάνο. Ωστόσο ὁ Ορσον Ουέλες κατόρθωσε νὰ παραμείνει ἓνας ἀπὸ τοὺς πρὶν συζητημένους – καὶ πρὶν διδάσκαλους – ἀνθρώπους τοῦ κινηματογράφου.

Μὴ ἀπὸ τίς φήμες πού κυκλοφοροῦν γι' αὐτὸν εἶναι ὅτι ἔχει μὴ πλῆρως αὐτολογὴ ἀπὸ τίς ψευτικές μύτες, πού ἔχει φορέσει κατὰ καιροὺς γιὰ νὰ μεταμορφῶνεται καὶ νὰ μὴ τὸν γνωρίζουν, ἀν εἶναι δυνατόν ἓνας ἀνθρώπος μὲ τὸ μῖο τοῦ Ουέλες καὶ τὸ γὰρ τοῦ, νὰ κρυφτεῖ. Ωστόσο, αὐτὴ ἡ τάση γιὰ μεταμόρφωση ἴσως ἀποτελεῖ ἓνα βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς καριέρας τοῦ στὸν χώρο τοῦ κινηματογράφου.

Σύμφωνα μὲ ὅσα λέει ὁ ἴδιος, σὺν τὸ μόνο φίλμ πού δὲν εἶχε κανένα μέλκ - ἀπὸ τὸν ὁ «Τρίτος ἄνθρωπος» τοῦ Κάρολ Ρήντ, στὴν 1949. ὅτι μποροῦσε ἀκόμη νὰ θυμηθεῖ κανεὶς τὸν ἴθιστο καὶ οἰκονομικὴν τὴν ταῖνια τοῦ «Η κυρία ἀπὸ τὴν Σαγκάι» ἢ στὸ «Ρόγκιαν» τοῦ Παζολίνι. Σὲ ὅλες τίς ἄλλες ἐμφανίσεις του εἶναι ἐντονα μακιγιαρισμένος καὶ ἀλλαγμένος, ὡς στὸν «Φάλοισφ», στοὺς «Τάρταρους», στὸν «Ἀνθρώπου γιὰ ὅλες τίς ἐποχές», στὸν ρόλο τοῦ διεφθαρμένου σερίφη στὸ «Ἀγγίλια τοῦ κακοῦ» καὶ τόσα ἄλλα. Μὲ ψευτικές μύτες, μὲ

ΕΝΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ Δύο ἑκατομμύρια εἰσιτήρια κάθε χρόνο στὸ Μπάρμπικαν

ΣΕ ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΟΡΓΑΝΩΘΗΚΑΝ
3.300 ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Σὲ μιά περιοχή, πού δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὴν πεί κανεὶς κεντρικὴ, τὸ Λονδίνο, μὲ τὰ πολλὰ τοῦ θεάτρου, τὰ μουσεῖα, τὰ κέντρα μουσικῆς καὶ χοροῦ, ὡς τὸ Ἀλμπερτ Χάλλ καὶ τὸ Κόβεν Γκάρντεν, ἔχει δημιουργησθεῖ πρόσφατα ἓνα ἐντυπωσιακὸ πολιτιστικὸ κέντρο, τὸ Μπάρμπικαν Σέντερ, πού ἐντυπωσιάζει σὰν κτιριακὸ συγκρότημα, ἀλλὰ καὶ σφίζει ἀπὸ καλλιτεχνικὴ ζωή.

Θὰ πρέπει νὰ διευκρινισθεῖ πῶς ἂν ἡ περιοχή ὅπου δημιουργήθηκε τὸ κέντρο αὐτὸ (ὅπου σὸν τὸ Ντεπὸ, θὰ μπορούσε νὰ πούμε ἡ τὴν Λαχαναγορά), δὲν εἶναι κεντρικὴ, ὡστόσο ἔχει ἱστορικὴ σημασία γιὰ τὸ Λονδίνο. Βρίσκεται ἀκριβῶς ἔξω ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸ τεῖχος τῆς πόλεως. «Μπάρμπικαν» δὲν εἶναι τὸ ὄνομα κάποιο ἀνθρώπου, ἀλλὰ σημαίνει πύργος ἢ πύλη τοῦ ἐξωτερικοῦ τεῖχους.

Ἡ περιοχή αὐτὴ συνδέεται ἐπίσης μὲ πολλὰ σημαντικὰ ὀνόματα τῶν ἀγγλικῶν γραμμάτων. Γιὰ παράδειγμα, ὁ Τζὼν Μίλτον ἔζησε ἐκεῖ τὴν ἐποχὴ πού ἐκδόθηκε ὁ «Χαμένος παρθέσιος» τοῦ. Ο Κρόμγουελ πα-ντρεύτηκε στὴν ἐκκλησία τοῦ Σαιν Τζὼνς, πού βρίσκεται ἐκεῖ. Λέγεται ὅτι ὁ Σαίξπηρ ἐκκλησιάζοντ' αὐτὸν τὸν ναὸ καὶ ἐπίσης εἶναι βέβαιον ὅτι ἔζησαν στὸ μέρος αὐτὸ ὁ Μπέν Τζόνσον, ὁ Ντέβιντ Λίβινγκστον, ὁ Γουίλιαμ Μπλέικ, ὁ Γουίλιαμ Τόρ-νερ καὶ ἄλλοι δάσκαλοι ὄντρες. Γιὰ πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς ἔχουν δοθεῖ τὰ ὀνόματα τοῦ σὲ δρόμους ἢ κτίρια τῆς περιοχῆς. Εἶναι χαρακτηριστικὸ πῶς ἓνας ἀπὸ τοὺς πολυάριθμους πύργους τοῦ κέντρου Μπάρμπικαν φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Σαίξπηρ καὶ πῶς πρὶν κοντὰ στὸ κέντρο ὑπάρχει ἓνα ἄλλο μεγάλο κτίριον ἀφιερωμένο στὸν ἴδιο ποιητὴ.

ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗ-ΘΗΚΕ

Στὰ τελευταία χρόνια τοῦ προηγούμενου αἰῶνα καὶ στὴς ἀρχὲς τοῦ εἰκοστοῦ ἡ περιοχή εἶχε καταστρεφθεῖ τὸ κέντρο τῶν ὑποφασμάτων στὸ Λονδίνο, καθὼς καὶ σὲ κέντρο τυπογραφίας. Στὴς 29 Δεκεμβρίου 1940 τὰ γερμανικὰ ἀεροπλάνα ἱσοπέδωσαν 70 στρέμματα τῆς περιοχῆς καὶ τὴν περίφημη ἀγορὰ τα-πῆτων πού βρισκόταν στὰ θέραια τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου.

ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ὅπως κάθε μῆνα, εἶται καὶ τὸν Αὐγούστου, τὸ πρόγραμ-μὸν τῶν ποικίλων ἐκδηλώ-σεων τοῦ κέντρου Μπάρμπι-

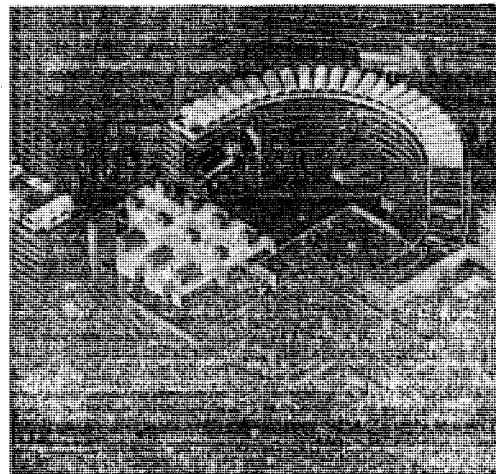
κῆς ὀρχήστρα τοῦ Λονδίνου καὶ ἄλλα μουσικὰ συγκροτήματα. Οἱ ἐκδηλώσεις αὐτές θὰ γίνοντ' ἐν τῇ 22-24 Αὐγούστου, ἐν τῇ ἴδιον καιρῷ (δηλαδὴ μέσα στὸν Αὐ-γούστου) ὑπάρχει ἓνα πολὺ ἐνδιαφέ-ρον μουσικὸ φεστιβάλ στὸ Ἀλμπερτ Χάλλ.

Μέσα στὸν μῆνα ἐπίσης θὰ δώ-σουν συναυλίες στὰ Μπάρμπικαν ὀρχήστρες ὡς ἡ Βασιλικὴ Φιλαρ-μονικὴ ὀρχήστρα, «Σμῦφώνια» τῆς πόλεως τοῦ Λονδίνου καὶ ἀρκετὲς ὀρχήστρες δωματίου μὲ πλούσια προγράμματα. Εἶναι τόσο τὸ πλῆθος τῶν ἐκδηλώσεων (κάθε μῆνα καὶ συναυλία), πού θὰ ἀπαυτοῦσε πολὺ χώρα γιὰ νὰ τίς ἀναφέρουμε ὅλες.

ἀνεβαθεῖ καὶ τὸ ἔργο «Κόκκινες μύτες» τοῦ Πίτερ Μπάρνς.

Στὸ «Πίτ», τὴν ἄλλαν θεατρικὴ αἰ-θούσα τοῦ κέντρου, θὰ παίζονται τὸ «Ονειροδράμα» τοῦ Στρίντμπεργκ, «Ὁ ἄρας τῆς ἐρήμου» τοῦ Νικόλας Ράιτ, τὰ «Παχυνδία πολέμου» τοῦ Εντουαντ Μπόντ καὶ τὸ «Χρυσὸ κορίτσι» τῆς Λουίς Πέντζ.

Στὸν τομέα τοῦ κινηματογράφου θὰ προβάλονται τὰ φιλμ «Κάρμεν-Επιστροφή τοῦ Οζ» καὶ «Βυσσινί ρόδο τοῦ Καίρου», ὅλες ταινίες πού παρουσιάζουν πολὺ ἐνδιαφέρον. Παράλληλα ὑπάρχει ἓνα μικρὸ φε-στιβάλ ταινιῶν πού γυρίσθηκαν στὴν δεκαετία τοῦ 1950 καὶ ἀναφέρονται σὲ θέματα ἐπιστημονικῆς φαντα-

Παραστατικὸ σχέδιο τοῦ κυρίως κτιρίου τοῦ κέντρου Μπάρμπικαν. Στὸ κάτω δεξιὰ μέρος εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς κινηματογράφους (μὲ τὰ στοιχεία ΒΤ καὶ Ρ), ἓνας ἀπὸ τοὺς κινηματογράφους (C 1) καὶ οἱ ἄλλοι κινηματογράφοι εἶναι στὰ δύο ἄκρα τοῦ πετάδιου (C 2 καὶ C 3). Ο ἀνοικτὸς χώρος στὴν μέση εἶναι γιὰ ἐκθέσεις γλυπτικῆς. Νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὸ σχέδιο δείχνει μόνο ἓνα μέρος τοῦ ὅλου συγκροτήματος.

σας.

Στὴν τομέα τοῦ θεάτρου: στὴν κυρίως θεατρικὴ αἰθούσα θὰ παίζ-νται τὸν Αὐγούστου ἀπὸ τὸ σαιξπηρ-ικὸ συγκρότημα τοῦ Στράντφορντ τρία ἔργα τοῦ Ἀγγίου δάρδου: ὁ «Ἀμλετ», ὁ «Ριχάρδος Β΄ος» καὶ ἡ

φάρων γνωστῶν Βρετανῶν ζωγρά-φων ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν Κορ-νυόλη καὶ μάλιστα στὴν χρονικὴ περίοδο ἀπὸ 1880 μέχρι 1930. Επὶ-σης ὑπάρχει ἡ ὁμαδικὴ ἐκθεση τῶν Βρετανῶν ναῖρ καλλιτεχνῶν. Ἀλλες ἐκθέσεις τοῦ Αὐγούστου εἶναι μιά ἐκθεση ἔργων ἐμπνευσμένων ἀπὸ τὸν Σαίξπηρ, πού τὰ φιλοτέχνησε ὁ Μάικελ Φόρμαν, μιά ἐκθεση κεραμ-ικῶν, δύο ἐκθέσεις φωτογραφιῶν, ἡ μιά γιὰ τὰ δράμα τῶν πεινασμένων Ἀφρικανῶν καὶ ἡ ἄλλη ἀπὸ τὸ διε-θνὲς φεστιβάλ νεολαίας. Κι ἀκόμη μιά ἐκθεση ἀφιερωμένη στὸν Μό-τσαρτ, στὴν ζωὴ του καὶ στὸ ἔργο του, καὶ μιά ἄλλη ἐκθεση μὲ θεατρ-ικὲς εἰκόνες, τῆς Πάμ Τζάρνις.

ΤΟ ΚΟΙΝΟ

Νὰ σκεφτοῦμε στὴν καρδιά τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ὅτι λείπουν πολλοὶ Βρετανοὶ καὶ Λον-δρέζοι σὲ διακοπές, τόσο στὴν χώρα τους, ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικόν.

Νὰ σκεφτοῦμε, ὅμως, πῶς τὸν και-ρὸ αὐτὸ τὸ Λονδίνο εἶναι πλημμυρι-μένο ἀπὸ ξένους. Εἶται μπροστὰ στὰ ταῖα τοῦ Κέντρου Μπάρμπι-καν θέλπει κανεὶς συνεχῶς οὐρὲς ἀνθρώπων πού περνεῖν ἀπὸ ἀγο-ρᾶσαν εἰσιτήρια γιὰ κάποια ἀπὸ τίς ἐκδηλώσεις.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι τὸ κέντρο ἔχει πετύχει ὅσα ἴδια καὶ ὅτι συγκεντρώ-νεται τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ. Καὶ τὸ γεγονός δὲν εἶναι περίεργο, ἀφοῦ οἱ ἐκδηλώσεις τοῦ εἶναι πολλὲς, ποικί-λες καὶ πάντα διαλεγμένες καὶ ἐν-διαφέρουσες. Τὸ γεγονός ὅτι κάθε χρόνο περνεῖν ἀπὸ τὸ πολιτιστικὸ αὐτὸ κέντρο δύο ἑκατομμύρια ἄν-θρώπων περίπου μὴδὲ ἀπὸ μόνο του, ὅσο καὶ ἂν πάρει κανεὶς ὑπόψη τοῦ ὅτι τὸ κέντρο λειτουργεῖ σὲ μιά μισροπλὴν δέκα ἑκατομμυρίων κα-τωκίων.

Γιὰ τὸ δὲν πρέπει νὰ ἐκνεῖται πῶς τὸν ἴδιον καιρὸ λειτουργοῦν στὸ Λονδίνο δεκάδες θεάτρου, μὲ ἔργα κάθε εἴδους καὶ μὲ δόσημα ὀνόματα (γιὰ παράδειγμα, ἡ Λωρὴν Μπακόλ πρωταγωνιστεῖ στὸ «Γλαυκὸ ποῦλι τῆς νύκτος» τοῦ Τεννισσὸς Οὐί-λιαμς), οἱ αἰ παραστάσεις μπαλέτου καὶ οἱ συναυλίες εἶναι πολλές καὶ καλές. Επομένως, ὅταν τὸ σχετικὸ ἀπόμειν «Μπάρμπικαν» ἔχει τέτοια

Τὰ νέα
Βιβλία

Χρήστου Κορέλα:
«Αισθητικὴ
τῆς πεζογραφίας»

Πεζογράφος ὁ ἴδιος ὁ συγγρα-φὴς, ἐξετάζει στὸ βιβλίο τοῦ προ-βλήματα τῆς πεζογραφίας, τῆς ἑλ-ληνικῆς καὶ τῆς ξένης, εἴτε αὐτὰ ἀναφέρονται στὴ γενικὴ ἔννοια τῆς πεζογραφίας, στὴ δομὴ καὶ τὴν ἐξέ-λιξη τῆς, στὴ διαλεκτικὴ τοῦ μυθι-στορήματος, στὴν ἐλευθερία ἐκ-φρασεῖς κλπ., εἴτε στὸ ἔργο συγκε-κριμένων συγγραφέων, ὡς τοῦ Τσέχωφ, τοῦ Ντοστογιέφσκυ, τοῦ Ζάμπρ, τοῦ Ρίλκε, τοῦ Γκόγκολ, τοῦ Ζίβτ, τοῦ Μπαλζάκ, τοῦ Ἀμάντο ἢ τοῦ δικοῦ μας Καζαντζάκη. Ἀπορία προκαλεῖ τὸ ὅτι σὺν τὸ βιβλίο, ἀφιερ-μένο στὴν πεζογραφία, ἔχει προστε-θεῖ καὶ ἓνα δοκίμιον γιὰ τὴν ποίηση τοῦ Τάκη Αντινίου. Ἐν πάσῃ περι-πτώσει προκύπτει γιὰ ἓνα βιβλίο ἐν-διαφέρον. (Ἐκδόσεις «μῆλον»)

Δημοσφ. Δαναηλίδη:
«Ἡ νεοελληνικὴ κοινω-νία καὶ οἰκονομία»

Ο συγγραφέας τοῦ βιβλίου εἶναι ἓνας διακεκριμένος διανοητής, ὅς τις πρώτους πού ἐξέτασαν τὸ ἐλ-ληνικὰ προβλήματα ἀε βάθος. Ὁπως γράφει ὁ καθηγητὴς φιλοσφίας στὸν πρόλογο, τὸ βιβλίο τοῦ Δαναηλίδη (1989-1972) εἶναι τὸ μοναδικὸ συ-στηματοκὲς ἔργο τοῦ, τὸ καταστάλα-μα τοῦ ἀποκορύφωματος μιάς ἐρευ-νας δεκαετιῶν. Μέχρι τὴν ἐμφάνισή αὐτοῦ τοῦ ἔργου, δὲν εἶχε υπάρξει ἀνάλυση, τῶν οἰκονομικῶν, κοινωνι-κῶν, πολιτιστικῶν καὶ πνευματικῶν συντεταγμένων τῆς νεοελληνικῆς πραγματικότητας κάτω ἀπὸ μιά ὀπτι-κὴ ἱστορικὴ, διαχρονικὴ καὶ σύγχρο-νικὴ, οὔτε εἶχε ἐντοπιστεῖ ἡ διαλυ-τικὴ καὶ ἡ ἀλληλεπίδραση τοῦς στὴ θόση μᾶς ἀφορῆς ἐπιστημονικῆς μεθοδολογικῆς προσέγγισης. Ἀλλω-στε καὶ μετὰ τὸ βιβλίο αὐτὸ δι-ημιουργήθηκε κενὸ γιὰ τριάντα χρό-νια καὶ μόνο μετὰ τὸ 1970 ἔχουμε καινούργιες ἀξίες ἐργασίας πάνω στὰ θέματα αὐτὰ πού ἀσχολήσαν τὸν Δαναηλίδη τὸ 1934. (Ἐκδόσεις «Νέα Σύντορα».)

Βάλτερ Μούχνης:
«Ἡμετερολογία
τοῦ θεάτρου»

Τὸ μελέτημα αὐτὸ ἀποτελεῖ μιά συστηματικὴ εἰσαγωγὴ σὲ τὴν σημειο-λογία τοῦ θεάτρου καὶ συνάμα τὴ θεωρία τοῦ θεάτρου γενικότερα. Σι-ζητοῦνται ὅλες οἱ σχετικὲς θεωρίες ἀπὸ τίς ἀρχὲς τῆς θεατρικῆς σημειο-λογίας ἀπὸ γλωσσολογικὴ ὀχολὴ τῆς Πράγας, στὸν μεσοπρόθεον, μέχρι τῆς πρόσφατης βασικῆς ἐργασίας. Κοθο-ρίζεται ἡ ἔννοια τοῦ θεατρικοῦ κωδι-καὶ καὶ ἀναλύεται τὸ σύστημα τῶν θεατρικῶν σημείων ὅς ὅλες τίς ἐκ-φράσεις τοῦ: γλωσσικὰ σημεῖα, να-ραγωγικὰ, ἀκουστικὰ ἐφέ, μουσι-κὰ, μιμικὰ σημεῖα, γυμναστικά, μα-σκαρέματα, κώμηση, ἐνδυμοσμία, διαμόρφωση τοῦ χώρου, σιγηνικὰ, σκηνικά ἀντικείμενα καὶ φωτισμοί. Ἀκολουθεῖ ἓνας προσδιορισμὸς τῆς

«Γαρταριό», στον «Άνθρωπο για όλες τις εποχές», στον ρόλο του διεφθαρμένου σερφίερ στο «Άγγιμα του κακού» και τόσα άλλα. Με ψευτικές μάσκες, με μπαμπακένια ή μωρία, με προηγμένα μάτια, πάντα δίνει ένα πρόσωπο αλλιώτικο. Και φυσικά, τώρα κρύβεται πίσω από μια πατριαρχική γενιάδα.

Παρ' όλ' αυτά τα μάτια που μένουν πάντα το ίδιο, με την ειρωνική έκφραση του Χάρου Λάιμ, στον «Τρίτο άνθρωπο», τον ρόλο που ο ίδιος ο Ούλες χαρακτήρισε ως «διάβολο» και τον μίσησε, μαζί με τον διεφθαρμένο δατυνόιο Χόνι.

Μία ποιότητα άνω παιδι

Από παιδί ο Ορσον Ούλες, που έχασε την μητέρα του, όταν ήταν οκτώ χρονών και τον πατέρα του στα δώδεκα, ανακάλυψε την βολική-μαγεία του θεάτρου, το πλεονέκτημα που δίνει να παραστήνεις ότι είσαι κάποιος άλλος.

Από παιδί είχε γυρίσει τον κόσμο, από παιδί άρχισε να εμφανίζεται στην Όπερα του Σικάγου και παίζει σε δεκάδες σχολικές παραστάσεις (που πολλές τις σκηνοθετούσε ο ίδιος). Σήμερα αρνείται ότι παρουσίασε μόνος του τον «Βασιλιά Λήρ» σαν παιδί, αλλά είναι γνωστό ότι στα 18 χρόνια του ήξερε ολόκληρο τον Σαίξπηρ όπ' έλε κι ονοματωτά.

Πολλούς τους άρεσε να κρίνουν την εξέλιξη ενός ανθρώπου από το όσα έχει ζήσει στην παιδική του ηλικία, τα οικογενειακά προβλήματα και τα παιδικά ψυχικά τραύματα. Ο κριθεμένος του δραμαμένου Ούλες πιστεύει ότι στον «Πολιτή Κέην» πολλά όφελονταν στην επίδραση που τον έζησε ο Ούλες μικρός. Εν τούτοις, ίσως το σωστότερο θα ήταν να πει κανείς ότι περισσότερο μπορεί να βρει παραλληλισμούς ανάμεσα στο έργο του Ούλες και στα έργα του Σαίξπηρ, σ' όλους εκείνους τους βασιλιάδες, με τις φιλοδοξίες, τις προσδοκίες, τις αδυναμίες, την ανασφάλεια. Σε πολλά φίλμ του Ούλες μπορεί κανείς να «άκουσε» τον απόηχο λόγων σαξονικών, ήρωων, ενός Βρούτου, ενός Κλαύδιου ή ενός Λήρ. Πέρα από το γεγονός ότι ο ίδιος σκηνοθέτησε, με πρωταγωνιστή τον εαυτό του, τον Ουέλλια, τον Μόκβεθ και τον Φόλσταφ.

Η επαγγελματική του καριέρα άρχισε με μιά μιλιά. Καρβίζοντας πούρα από 16 χρονών, γιά να φαίνεται μεγαλύτερος, ο Ούλες εμφανίστηκε σε θέατρο του Δουβλίνου, λέγοντας ψέματα ότι ήταν στάρ της Νέας Υόρκης. Σε λίγο παρουσιάστηκε στον «Μόκβεθ» στο Χάρλεμ και έκοψε την κυκλοφορία σε πέντε αεροπορικά τεράφωνα γύρω από το θέατρο, ενώ το 1937 ίδρυσε το Θέατρο Μέρικουρ μαζί με τον Τζόν Χάουσαν. Και στα 1938 ξετράβησε τον κόσμο με την ραδιοφωνική παραγωγή του με δέκα τόν «Πόλεμο των άστρων». Παρά λίγο να καταλήξει στην φυλακή, ύστερα από τον όλο που δημιουργήθηκε, αλλά αντί γι' αυτό, τον προσέφεραν την σκηνοθεσία του «Πολιτή Κέην».

Ενα λαμπρό ξεκίνημα

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο «Πολιτής Κέην» γυρίστηκε γιατί ή άρχική πρόταση του Ούλες να γυριστεί σε ταινία την «Καρδιά του σκοταδιού» του Γιάκοφ Κόνραντ στοιχίξε 50.000 δολάρια περισσότερο, απ' όσα είχε έγκρισει η εταιρία -ΡΚΟ Πικτιοιούς-, στα 1938.

Όπως έλεγαν αργότερα ο Ούλες, η άρχική του πρόθεση ήταν να γυρίσει την ζωή του Χάουσαν Χιούς με την μέθοδο που είδαμε αργότερα στο «Ρασομόν», δηλαδή με διαφορετικές και συγκρουόμενες αφηγήσεις, που θα φώτιζαν το πρόσωπο. Τελικά άηλκε η γνωστή εκπληκτική ταινία, που αποτελεί μιά μεταμορφωμένη βιογραφία του Γουλιέλμ Ράντολφ Χίλντ.

Καθώς ήταν καινούργιος στη δουλειά (είχε μελετήσει μόνο το φίλμ «Ταχυδρομική όμορφα» του Θόρντ, θλητόντας την πενήντα φορές), ο Ούλες έσπασε τους κανόνες που επικρατούσαν στο Χόλυγουντ και το αυνεργείο του βρκε την εύκαιρα να έσοριήσει μερικά από τα τρική του ευρωπαϊκού κινηματογράφου, έτσι ώστε τελικά να βγει κάτι καινούργιο και δυναμικό γιά τον διερευνικό κινηματογράφο. Και έπειδή, ο ίδιος ο Ούλες ήταν το κεντρικό πρόσωπο, η ταινία έμοιαζε να αποκαλύπτει τον εαυτό του, από την παιδική ηλικία μέχρι και τα μετέπειτα. Ο «Πολιτής Κέην» δείχνει την άνοδο, τον χαρακτηρισμό χαρακτήρα, αλλά και την καταστροφή μιάς σημαντικής προσωπικότητας.

Σήμερα ο Ούλες παραδέχεται πως θα μπορούσε να γυρίσει στο Μπρόγνουοι και να καθιερωθεί σαν ήθοσις πρώτου μεγέθους. Οστόσο, ήθελε να καθιερωθεί σαν σημαντέρας και έτσι γυρίσε τους «Αξιοθαύμαστους Άμπερσον». Αλλά την φορά αυτή οι παραγωγοί δεν τόν άφρασαν να κάνει την ταινία όπως ήθελε. Υπάρχουν στο έργο σκηνές, που δεν γυρίσε εκείνος και ποτέ δεν έγκρινε το μοντάζ της ταινίας.

Στην σκιά του Σαίξπηρ

Μοιζώ πως ο Σαίξπηρ ήταν εναντίον την μοντέρνας εποχής, λέει ο Ούλες και ότι ο Φόλσταφ είναι ένα είδος πρόφυγα, ένας έπιθύς της εποχής του Καμπελότου, με τόν οποίο ο Σαίξπηρ ήταν τόσο προσκαταλειμμένος.

Μετά την καταστροφή των «Άμπερτσον» και μετά το ότι δεν μπόρεσε να γυρίσει την ταινία του «Ολα είναι αλήθεια», με θέμα το καρναβάλι στο Ρίο, λόγω μάλλον του μεγάλου κόστους, ο Ούλες ένωσε κι ο ίδιος σόν πρόσφυας, ένας καλλιτέχνης ιδιοφυής, αλλά άνεργος. Κι από και και πέρα άρχισε να γυρίζει διάφορα φίλμ, όπως τόν «Ξένο» και κατόπιν την «Κυρία από την Σαγκάι». Ανοητόντας, όμως, πάντοτε το δικό του Καμπελότο ή τη δική του Εναντιού, πήγε στην Ευρώπη και γυρίσε τόν «Ουέλλια» τόν, ξεκίνησε έναν «Δόν Κιχόττη», που μείνει ακόμη άτελειωτος. Και δηλώνει: «Ξεκίνησα από τόν κόσμο τόν άστρων και καταβήκαω όλο και πιο χαμηλά».

Κοιμίζοντας τώρα πίσω, τώρα που ο Ούλες είναι στα 70 του χρόνια, κανείς δεν θα εύχονταν να μην είχε γυρίσει άλλες ταινίες μετά τόν «Πολιτή Κέην», αλλά οίγοινα θά εύχονταν να είχε μείνει στο ύψος τόν άστρων. Ίσως θά έπρεπε το Χόλυγουντ να τόν άφρισε να γυρίσει ό, τι θέλει, αλλά τα Χόλυγουντ 'δε δουλεύει έτσι. Αντίθετα, έχοντας από κάποιους την κατηγορία ότι είναι παρακατόνος, ο Ούλες αναγκάστηκε να γυρίσει τόν κόσμο, να χτυπάει πόρτες και να ζητάει χρημιάτα για να γυρίσει ταινίες. Και έδωσε ταινίες σόν τόν «Μόκβεθ», τόν «Κύριο Λοκάντιν», τόν «Φόλσταφ» και τη «Δίκη». Το τελευταίο χρόνια (πόσα;) δεν γυρίσε τίποτα. Αλλά με ένα γέλι, έναν μανούδα και μιά ψευτική μύτη μπορεί πάντα να μάς πεισεί πως κάτι το μιά πραγματικό βρίσκεται κοντά στην αλήθεια. Ο Κέην ή ο Φόλσταφ είναι πρόσωπα που άρνιούνται να χαθούν από τη μνήμη μας.

Εν τούτοις, ο Ούλες τον άφρισε να γυρίσει τόν «Πολιτή Κέην».

Από το 1952 άρχισαν να ριχνόνται διάφορες ιδέες γιά την αξιοποίηση της περιοχής. Στην όρχη οι σκέψεις έκλειναν υπέρ της δημιουργίας μιάς

μα τών ποικίλων εκδηλώσεων του κέντρου Μπάριμπαν και είναι πλουσιότατο και πολύ ενδιαφέρον.

Στόν τομέα της μουσικής υπάρχει ένα όφιέρωμα Μότσαρτ με την συμ-

τρία έργα του Άγγλου θάρδου: ο «Άμλετ», ο «Ριχάρδος Βος» και ή κωμωδία «Αγάπη άγώνας όγονος» σε σκηνοθεσίες, αντίστοιχες, Μπάρι-ρυ Κάιλ, Ρόν Ντόνιελς και Μπίλ Άλεξάντερ. Στην ίδια αίθουσα θά

από εκδηλώσεις, με ενδιαφέρουσες ποικιλία. Κατ' άρχην υπάρχουν οι άτομικές εκθέσεις τόν Μόθου Σμιθ και Πότριν Χέρον (ή δεύτερη είναι άναδρομική), αλλά και άμαδικές όπως μία που παρουσιάζει έργα δια-

καλές. Επομένως, όταν το σχετικό όδομερο «Μάριμπαν» έχει τέτοια άπληξη σημαίνει ότι το όλο έλχει-ρημα της δημιουργίας ενός πολιτι-στικού κέντρου στην περιοχή αυτή έχει πετύχει.

οιωματικό του χώρου, σκηνικά, σκηνικά άντικείμενα και φωτισμός. Ακολουθεί ένας προσδιορισμός της φύσης και της όντότητας του θεα-τρικού σημείου, όπως και μιά περι-γραφή του θεατρικού κώδικα ως σημειωτικού συστήματος. (Εκδόσεις Παριζή).

Διον. Αναπολιτάνου: «Εισαγωγή στη φιλοσοφία τών μαθηματικών»

Όταν ή ελληνική βιβλιογραφία στον τομέα της φιλοσοφίας τών μαθηματικών, πλουτίζει τώρα με τό βιβλίο τού κ. Αναπολιτάνου. Όπως λέει ο συγγραφέας σόν πρόλογο τού, προστάθηκε στη διάρκεια της συγγραφής να Ισορροπεί ένα όντισμικό αίσθημα: αυτό της άνα-σηματικής παρουσίας άπόψεων και εκείνης της διερεύνησης και της κρι-τικής. Το δεύτερο προποθέτει την ύπαρξη προσωπικών έρμηνευτικών άποψεων και πολλές φορές σχετίζε-ται με τις φιλοσοφικές θέσεις του συγγραφέα. Στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου παρουσιάζονται οι όπο-ψεις γνωστών φιλοσόφων, μέχρι και τού Κόντ, γύρω από το μαθηματικό, στο δεύτερο κεφάλαιο έξετάζονται τα παρόδορα που έμφανίστηκαν στις όρχες του αιώνα μας, ενώ τπό τρίτο δίνεται μιά κριτική παρουσίαση τριών βασικών σχολών τών μαθημα-τικών του αιώνα μας (Λογικισμός, φεωρητισμός, Ιντουισιονισμός). Το βιβλίο συμπληρώνεται από βιβλιο-γραφία. (Εκδόσεις «Νεφέλη»).

Ουίλιαμ Γκλόλινγκερ: «Ελευθερία πτώσης»

Από τότε που πήρε το Νόμπελ, ο Γκλόλινγκερ μετατρέζεται όλο και περισσότερο στο ελληνικό. Στο βί-βλίο αυτό, που είναι το τέταρτο μυθιστορημικό του, παρακολουθούμε την ιστορία τού Σάμι Μάουντλόν, γνωστού και πετυχημένου ζωγράφου, που έπιχειρεί έναν όπολογισμό της ζωής του και προσπαθεί να έντο-πεί τις αίες που τόν πέρσαν την δυνατότητα της ελευθερίας έπι-λογής. Έπιχειρεί έτσι μιά κατάδυση στο παρελθόν και το περιδιάβαση τόν στο παρόσμεν γίνεσαι συνειρ-μικά, χωρίς χρονολογική σειρά. Η άφήγηση κινείται άταπει στην γενο-νία που γεννήθηκε, στο Λονδίνο όπου ώρμησε ή τέχνη του, στο γερμανικό στρατόπεδο άρχαλιών πολέμου και στο τρελοκομείο όπου θά βρει την πρώτη του άγάπη.

Μισέλ Ντεόν: «Ενα μωό ταξί»

Γνωστό από τόν κινηματογράφο, το βιβλίο αυτό, που μεταφράζει ή Ιωάννα Χατζηνικολά, μάς δίνει την ιστορία ενός άνδρώπου που έξ απο-τραφημένος από ένα μωρό χωρίς τής Ιρλανδίας, Καταβαλμένος από τής γιατρούς, περιμένει άπό τη φύση και να το στοχασμό ένα γαλή-νιο τέλος. Αλλά και μέσα στούς πό-δάμαρτους δόλτους, στο πιο έρ-μικό δόμο, μέσα στη σιωπή της Ιρ-λανδικής έξοχης, ή ζωή παραμοιεύ-ει, παίρνοντας πότε το πρόσωπο της Εονής Χάρν και πότε της μελα-χρονης Άν, ενώ ένα τρελό γεροντά-κι θά παρασύρει τόν ήρωα τού βί-βλίου σε μιά δάδα με το μιάς ταξί. Που θά τόν πάει. Ο άναγνώστης νιώθει ένα έντονο ενδιαφέρον γιά να μάθει την κατάληξη τόν σκο-πό αυτού τού ταξιδιού. Στόν κινημα-τογράφο τα πρόσωπα ένοδώνσαν ήθοσιαν σόν τόν Φίλιπ Νουαρέ, τήν Σαρλότ Ράμλινγκ και τόν Φρέντ Άστορ. (Εκδόσεις Χατζηνικολά).

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Μικρές Θεατρικές Ομάδες και δυσκολίες επιβίωσης

Η ΚΟΜΜΕΝΤΙΑ ΝΤΕΛ ΑΡΤΕ ΣΤΙΣ ΓΙΟΡΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

γκρούπ, ή κ. Παπαγεωργίου άνέφερε:

«Βασική αίτια της περσινής εμφάνισης μας στις «Γιορτές άνοιχτού θεάτρου», που συνέπεσαν με την πρώτη έπισημη εμφάνισή μας, σόν θεατρική όμορφα, ήταν το θεατρικό είδος που διαλέξαμε άνα άνθρωπο-σωμειωτικό. Οι παραστάσεις της κομμέντια ντέλ άρτε έλειπαν από

πας, άπλό, σε μιά άρμόδια πολιτιστι-κή έπιπρόκει και να πει: «Είμαστε μιά όμορφα θεατρική ήρωμα, θέλουμε να παίξουμε». Οστόσο, ή δική μας περίπτωση είχε άριμένες έγγυή-σεις, θά μπορούσα να πώ, που έκκο-νούν, κυρίως, από την παιδεία και μαθητρία μου, στο θεατρικό αυτό είδος.

«Ζητούδάζοντας άρχιτεκτονική στην Ιταλία, σύγχρονα με αυτήν, από

σχή με το θέατρο, όπως γιά παρά-δειγμα τού Γκροτόφσκου, άκροβατι-κή - τεχνική τσίρκου, θεατρικού χο-ρού. Παράλληλα γράφτηκε σε τμήμα μαθημάτων παντομίμας και με την διαρρύθμιση σεμιναρίων της σχολής αυτής, στη Ρώμη, με κομμέντια ντέλ άρτε και βασικό καθηγητή τόν Κάρο-λα Μνάο, άρχισε ή βασική ένασχό-λησή μου με το είδος που με είχε μαγνήσει στην παράσταση τού Πίκο-λο τεάτρο ντι Μάστον «Αρκελίνος - ύπνιπτης δύο άφεντάδων».

«Μετά, άρχισα να δουλεύω σε διά-φορα θέατρα της Ρώμης, όπως το Τέατρο Ελ Πάτο σε το οποίο άδω-με μέρος στο φεστιβάλ τού Φράν-μπαρκ γιά Γερμανία, το «Μαντα-λέν», φεμινιστικό και πολλά άλλα. «Όλη αυτή ή μαθητρία και ή παι-δεία που κρότησε έξι χρόνια περί-που, έγινε αίτια πρόσκλησής μου στην Ελλάδα, από το Ιταλικό Ινστι-τούτο, γιά να διδάσκω κομμέντια ντέλ άρτε. Αφού ήρθα και τελείωσα τα μαθήματα του Ινστιτούτου, με κάλε-σαν γιά τόν ίδιο λόγο από τη σχολή του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελ-λάδος, όπου και πήγα, γιά να μείνω κατάπληκτη από τόν ένθουσιασμό και την άπληξη που είχε το είδος αυτό στο παιδί. Λόγω τών άποτελε-σμάτων, με κάλεσαν ξανά και γιά δεύτερη χρονιά, στη σχολή τού Κρα-τικού, όπου στο τέλος τών μαθημά-των δώσαμε και μιά ελεύθερη πα-ράσταση στις έξέδρες τού δήμου στην παρολία οι όποιες είχαν σπηθεί γιά τις άνοητικές εκδηλώσεις. Η αντα-πόκριση από τόν κόσμο που περνού-σε ήταν τέτοια, που με έκανε να άποφασίσω τη δημιουργία θεατρι-κής ομάδας γιά κομμέντια ντέλ άρτε στη Θεσσαλονίκη. Και ή παρόρμησή μου από άποδοξέσεις σωστή, κρί-νοντας από τη συμμετοχή μας στις πολιτιστικές αυτές γιορτές τού δήμου».

«Είδικα γιά μόν, το «Αιθερόπλοο», άναγνώριση σημαίνει το να μπορέ-σουμε να γίνουμε μιά σημαντική θεατρική ομάδα στην Ελλάδα, με έδρα τη Θεσσαλονίκη και μεταφορά τών παραστάσεων μας και στο έξω-τερικό, δηλαδή όλα αυτά που άποτε-λούν τούς στόχους μας».

«Είδικα γιά μόν, το «Αιθερόπλοο», άναγνώριση σημαίνει το να μπορέ-σουμε να γίνουμε μιά σημαντική θεατρική ομάδα στην Ελλάδα, με έδρα τη Θεσσαλονίκη και μεταφορά τών παραστάσεων μας και στο έξω-τερικό, δηλαδή όλα αυτά που άποτε-λούν τούς στόχους μας».

Η κομμέντια ντέλ άρτε εί-ναι το θεατρικό είδος έκει-νο, που μπορεί να συγκριθεί με το αντίστοιχο τών άνατο-λικών σχολών και ή παρου-σία του στη θεατρική σκηνή της πόλης είναι άπαραίτητη, έδόσον θέβαιο συνδυάσει με σωστό έπαγγελματικό.

ΑΓ. ΓΙΑΝΝΑΚΙΟΥ

Η θεατρική ομάδα «Αιθερόπλοο».

την πόλη και ο δήμος είχε στο πρόγραμμά του να έκπροσωπηθεί από τόν είδος στις γιορτές, ενώ, σ' άνοιγμα, σε δύο νέα θεατρικά σχή-ματα.

«Κάναμε τις προτάσεις μας, έγι-ναν άποδεκτές και συμμετείχαμε πέρα με τόν «Σύζιγμο» τού θλαμίο Σέκλα και φέτος με τόν «Υπόδουλο Έρωτα» με σενάριο και διαλόγους της ομάδας, βασισμένα φυσικά στο κλασικό πρότυπα της κομμέντια ντέλ άρτε. Την καλή έκκληση τού είδους, που είναι καθαρά λαϊκό, κα-θώς και την δαή δουλειά μας, άπο-δεικνύει, κατά κάποιο τρόπο, ή εί-σπρατική έπιτυχία τών δύο αυτών έργων, από τα όποια το πρώτο παί-χτηκε και το χεμώνα στο Ιταλικό Ινστιτούτο της πόλης και το «Βαρο-πούλειο πνευματικό κέντρο».

«Βέβαια, δεν είναι τόσο εύκολο να

Η ίδρυση και λειτουργία μικρών ιδιωτικών θεατρικών ομάδων στη Θεσσαλονίκη, που τα τελευταία χρόνια συνεχώς αύξάνεται, έντάσσε-ται στη γενικότερη προσπά-θεια τών κατοίκων της γιά τη δημιουργία αυτόνομου πυ-ρήνα πολιτιστικής ζωής.

Παλλά τα νέα θεατρικά σχήματα και πολλοί οι νέοι άνθρωποι που μετέχουν σ' αυτά έχοντας μόνο βοηθό την πίστη στη δουλειά τους και τη θέληση γιά συμβολή στην άνύψωση τού πνευματικού επίπεδου της πόλης. Σε όρεκα σημεία, τα γκρούπ αυτά, μοιάζουν με τα «μω-λουκία» της παλιάς θεατρικής έπο-χής. Κοινά είναι τα όνειρα, οι έλπί-δες, ή θέληση, κοινές και οι άντιξο-ότητες, οι δυσκολίες.

Σε έποχή που το θέατρο γενικά περνά κρίση, ενώ οι έπιθεωρήσεις κατά πλειοψηφία, έχουν τόν πρώτο λόγο στην προτίμησή του θεατή, που θέλει μόνο να ξεφύγει από το κυρίαρχο σήμερα άγχος, οι όμοδες αυτές διακρίνονται, τουλάχιστον, γιά το θάρρος που άντλούν από την πίστη στην προσφορά τους.

Οι «Γιορτές άνοιχτού θεάτρου», που γίνονται σε έτήσια βάση στην πόλη μας, δίνουν την εύκαιρία σόν καθένα, να δεί και να κρίνει τα άποτελέσματα της δουλειάς της ιδιωτικής αυτής πρωτοβουλίας, ενώ παράλληλα γίνονται αία γνωριμίες τού κοινού με διάφορα είδη θεά-τρου.

Ενα άπ' αυτά τα είδη, είναι και ή κομμέντια ντέλ άρτε, βασική ιδιωματική θεατρική σχολή, που στις «Γιορτές» παραστάσεις της δίνει φέτος -όπως και πέρα- το «Αιθερόπλοο», το ήλι-κίας δύο χρόνων θεατρικό σχήμα, που άποτελείται από δέκα ότομα.

Το «Αιθερόπλοο», που έχει σκοπό την προώθηση της κομμέντια ντέλ άρτε στη Θεσσαλονίκη και την Ελλά-δα γενικότερα, ξεκίνησε σόν ιδέα από την κ. Εύα Παπαγεωργίου, που μαθητεύει γιά έξι περίπου χρόνια, στην Ιταλία, σε σχολή και θέατρα ούτσου τού είδους.

Σόν ένα από τα νεώτερα θεατρικά σχήματα της πόλης, το «Αιθερό-πλοο», άποτελεί μιά ιδιαίτερη περί-πτωση με τη συμμετοχή του στις θεατρικές αυτές γιορτές τού δήμου, δεδομένου ότι αυτή ή κάποια άνα-γνώριση, συνήθίζεται να άπαιτεί όρε-κατό χρόνο με πολλά δείγματα δου-λειάς.

Η έπιλογή

Σχετικά με την έκχωρισή του αυτή άντιμετώπιση του